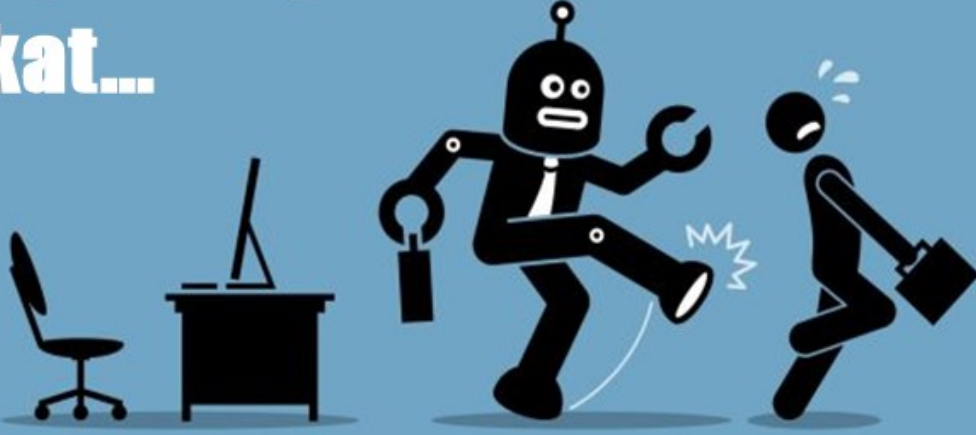

Yapay Zekâ'ya Dikkat...

Selami Öktem

İnsan, gezegen üzerindeki en tehlikeli canlı olarak uzun süredir hüküm sürüyor. Diğer canlı türlerini yok sayarak, doğayı kendi keyfine göre yeniden inşa ederek ve karşısına çıkan tüm engelleri bertaraf ederek bu unvanı hak etti. İnsan, çevresine zarar vermekten çekinmeden, kaynakları tükenene kadar tüketen ve karşısında durabilecek başka bir canlı bırakmayan bir tür. Fakat bu durum değişiyor olabilir. Yapay zeka, insanın tahtını sarsabilecek kadar güçlü bir şekilde geliyor. Artık bu teknolojinin, insanoğlunun dünyadaki mutlak gücünü tehdit edebileceği bir döneme giriyoruz. İnsan, kendisi dışında kontrol edemeyeceği ve belki de karşı koyamayacağı bir varlık meydana getirmiş olabilir mi?

Artık vücudumuzdaki her değişimi, sağlığımızı ve ruh halimizi anbean takip edebildiğimiz bir dünyada yaşıyoruz. Bu teknolojiler şu an sınırlı olarak belirli bireyler tarafından kullanılabilir, ancak zamanla bu teknolojilerin herkes tarafından erişilebilir hale gelmesi söz konusu olabilir. Sabah uyandığınızda akıllı saatiniz size o gece kaç saat kaliteli uyuduğunuzu söylüyor, yürürken attığınız adımları ölçen sensörler her hareketinizi kaydediyor ve hatta psikolojik durumunuzu analiz eden cihazlarla çevriliyiz... Teknolojinin bu kadar yakınımızda ve bu kadar derinlemesine entegre olduğunu düşünün. Yapay zeka ve gelişen teknoloji sayesinde sağlığımızın neredeyse her anını kontrol edebiliyoruz. Akıllı saatlerden gelişmiş sensörlere kadar her şey, tansiyonumuzu, kan basıncımızı ve vücut sıcaklığımızı anında ölçüp kaydedebiliyor.

Teknoloji öyle bir noktaya gelmiş ki artık hayatımızın her anı kayıt altında. Psikolojik durumumuz bile yapay zeka tarafından analiz ediliyor; ne zaman stresli, ne zaman mutlu ya da ne zaman üzgün olduğumuz saniyeler içinde tespit edilebiliyor. Dahası, bu bilgiler kullanılarak davranışlarımız tahmin ediliyor. Nerede, ne zaman, nasıl tepki vereceğimiz önceden biliniyor. Bu şekilde tamamen kontrol edilebilir ve tahmin edilebilir varlıklara dönüşebiliriz. Artık kendimize ne kadar özgürüz diye sormamız gerekiyor.

Son zamanlarda insanlar, yapay zekayı sohbet etmek için kullanmaya başladı. ChatGPT gibi modeller, günlük sorunlarını paylaşmak, fikir almak, yabancı dil

öğrenmek ya da yararlı projeler için ilham bulmak gibi çok çeşitli amaçlarla kullanılıyor. Bu modeller, kullanıcılara duygusal destek sunmaktan, yazılı ödevlerinde yardımcı olmaya kadar geniş bir yelpazede hizmet sağlıyor. Ancak bu sohbetlerin yapay zeka tarafından kaydedilip analiz edilmesi, kişinin duygusal durumu, ilgi alanları ve zayıf yönleri hakkında detaylı bir profil oluşturulmasına yol açabilir. Bu durum, yapay zekanın kişisel bilgileri kullanma şekli açısından ciddi bir manipölasyon riski taşıyor. Kişisel ihtiyaçlarımızı ve zayıflıklarımızı bilen bir yapay zeka, bizi yönlendirebilir ve manipüle edebilir. Bu, yapay zekanın bizi köşeye sıkıştırabileceği bir senaryo olarak karşımıza çıkıyor. Kontrol edilmesi gereken ama görünmez bir güç... Oldukça dikkat edilmesi gereken bir durum.

Covid-19 pandemisi sırasında bu teknolojinin ne kadar hızlı geliştiğine tanık olduk. Hastanelerde kullanılan termal kameralar, insanların vücut sıcaklığını ölçerek potansiyel ateş belirtisi olanları tespit etti. Market girişlerinde, toplu taşıma duraklarında bu cihazlar kullanılarak hastalık yayılımını kontrol altında tutmak için önemli adımlar atıldı. Bu teknolojiler, hasta olan kişileri belirlemek ve yayılmayı engellemek amacıyla yaygın bir şekilde kullanıldı. Bir gün Millet Kütüphanesi'ne gittiğimde farkında bile olmadan bir kapıdan geçmiştim ve orada bir kameranın vücut sıcaklığımı ölçtüğünü, herhangi bir hastalık belirtisi olup olmadığını kontrol ettiğini sonradan öğrendim. Bu olay, yapay zekanın hayatımızdaki yaygınlığını ve günlük yaşamımızın nasıl bir parçası haline geldiğini açıkça gösteriyor.

Geleceği düşündüğümüzde, bu teknolojilerin herkes tarafından yaygın olarak kullanılabileceği ve bizi çok daha yakından takip edebileceği bir dünyaya doğru ilerliyoruz. Belki bir gün yapay zeka sayesinde anlık olarak kan değerlerimizi, tansiyonumuzu ve ruh halimizi ölçebileceğiz. Bu verilerle sağlığımızı daha iyi yönetebilir, hastalıkları erken teşhis edebiliriz. Ancak aynı zamanda bu bilgiler kötü niyetle kullanıldığında, kişisel özgürlüğümüz ciddi tehlikeye girebilir. Hatta bu ölçümler sonucunda "Bu koşullarda ne kadar daha yaşayabilirim?" gibi sorulara cevap bile alabileceğiz. Böyle bir durum, geleceğimiz hakkında oldukça net ama ürkütücü bir tablo çizebilir. Bu bilgiler, davranışlarımızı, kararlarımızı ve sağlığımızla ilgili atacağımız adımları etkileyebilir. Ancak bu, fazlasıyla kontrol edici ve soğuk bir geleceği de işaret ediyor.

Kendimize şu soruyu sormalıyız: Yapay zeka bizi manipüle edebilir mi? Ne kadar derine inebilir ve bizi ne kadar kontrol edebilir? Bir anlığına, davranışlarımızın sürekli izlendiği ve en zayıf anlarımızın bile tahmin edilebildiği bir senaryoyu düşünelim. Tıpkı köpekler tarafından köşeye sıkıştırılan bir kedinin her hareketinin tahmin edilebilmesi gibi... Kedi, nereye hamle yaparsa yapsın, köpekler onun bu hareketini önceden bilir ve engel olur. Kedi bir yöne kaçmaya çalıştığında, köpekler o yolu keser. Kedi bir an durup farklı bir yönde sıçramaya karar verdiğinde bile köpeklerin dikkatinden kaçamaz. Her hareketi, her hamlesi önceden tahmin edilir ve karşılık verilir. Bu durumda kedi çaresiz bir şekilde sıkışmış kalır, çünkü hangi hamleyi yaparsa yapsın, özgürlüğünü kazanmak için hiçbir şansı yoktur. İşte bu, yapay zekanın bizi de benzer bir duruma sokabileceği bir senaryo. Bizi izleyen, davranışlarımızı önceden tahmin eden ve her adımımızı kontrol eden bir güçle karşı karşıya olduğumuzu düşünün. Bu düşünce gerçekten endişe verici.

Bu yüzden yapay zeka çalışmalarının kontrollü bir şekilde ilerlemesi gerektiğine inanıyorum. Bu teknoloji, büyük faydalar sağlayabileceği gibi yanlış kullanıldığında büyük zararlar da verebilir. İnsan davranışlarını, sağlık durumunu, ruh halini tahmin eden ve bu bilgileri kötü amaçlarla kullanabilen bir yapay zeka, özgürlüklerimizi elimizden alabilecek bir tehdide dönüşebilir. Yapay

zekanın ne kadar ileri gidebileceği ve bu gücün kimlerin elinde olacağı, üzerinde düşünölmesi gereken en kritik konulardan biri.

Kontrolsüz bir şekilde büyüyen ve denetlenmeyen yapay zeka, insanların karşısında duramayacağı kadar büyük bir güce dönüşebilir. Bu gücün, bireylerin özgür iradesine ne kadar müdahale edebileceği ya da hayatımızı ne kadar kontrol altına alabileceği, milletler arası kontrol mekanizmalarının ne kadar önemli olduğunu gösteriyor. Yapay zekanın gelişimini durdurmak yerine, onu insanlığın hizmetinde ama kontrol edilebilir bir seviyede tutmalıyız. Örneğın, Avrupa Birliğı'nın yapay zeka düzenlemeleri ya da yapay zekanın etik kullanımına yönelik uluslararası anlaşmalar bu konuda atılmış önemli adımlar arasında. Bu gücün denetlenmesi ve sınırlarının belirlenmesi, insanlığın güvenliğı için elzemdir.

Gelecekte bu kadar güçlü bir teknolojinin nasıl kontrol edileceğı, toplumların karşısına çıkacak en büyük zorluklardan biri olacak gibi görünüyor. Yapay zekanın sınırlarını belirlemek ve bu teknolojinin faydalarını kullanırken ortaya çıkabilecek tehditlere karşı önlemler almak zorundayız. Belki de bu dengeyi sağlamak, insanlığın gelecekte karşılaşıcağı en büyük sınav olacak.